מכאן ואילך אין בו משום גילוי ואין בו משום יין נסך ונהרדעי אמרי אפי׳ לבתר תלתא *יומי חיישינן משום גילוי מ״ט זימנין מיקרי שתי: ת״ר *יין תוסס אין בו משום גילוי וכמה תסיסתו ג׳ ימים, השחלים אין בהם משום גילוי ובני גולה נהגו בהן איסור ולא אמרן אלא דלית בהו חלא אבל אית בהו חלא *מיגרי בהו כותח הבבלי אין בו משום גילוי ובני גולה נהגו בו איסור, אמר רב מנשי אי אית ביה נקורי חיישינן אמר רב חייא בר אשי *אמר שמואל *מי טיף טיף אין בו משום גילוי אמר רב אשי והוא דעביד *טיף להדי טיף טיף, אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל *פי תאנה אין בו משום גילוי, כמאן? כי האי תנא דתניא רבי אליעזר אומר אוכל אדם ענבים ותאנים בלילה ואינו חושש משום שנאמר °שומר פתאים ה׳ אמר רב ספרא משום ר׳ יהושע דרומא שלשה מיני ארס הן של בחור שוקע של בינוני מפעפע ושל זקן צף, למימרא דכמה דקשיש כחוש חיליה והתניא *שלשה כל זמן שמזקינין גבורה מתוספת בהן אלו הן דג נחש וחזיר כח אוסופי הוא דקא מוסיף, וזיהריה קליש. של בחור שוקע למאי הלכתא? דתניא חבית *שנתגלה אע״פ ששתו ממנה תשעה ולא מתו לא ישתה ממנה עשירי, מעשה היה ששתו ממנו תשעה ולא מתו ושתה עשירי ומת אמר ר׳ ירמיה זהו שוקע וכן אבטיח שנתגלתה אע״פ שאכלו ממנה ט׳ בני אדם ולא מתו לא יאכל ממנה עשירי מעשה היה ואכלו ממנה תשעה ולא מתו ואכל עשירי ומת א״ר זהו שוקע *ת״ר מים שנתגלו הרי זה לא ישפכם ברשות הרבים ולא ירביץ בהן את הבית ולא יגבל בהן את הטיט ולא ישקה מהן לא בהמתו ולא בהמת חבירו ולא ירחץ בהן פניו ידיו ורגליו אחרים אומרים מקום שיש סירטא אסור אין סירטא מותר אחרים היינו תנא קמא? איכא בינייהו גב היד וגב הרגל ורומני דאפי; אמר מר לא ישקה מהן לא בהמתו ולא בהמת חבירו והתניא אבל משקהו לבהמת עצמו כי תניא ההיא לשונרא, אי הכי דחבריה נמי? דחבריה כחיש, דידיה נמי כחיש? הדר בריא, דחבריה נמי הדר בריא? זימנין דבעי לזבונא ומפסיד ליה מיניה. א״ר אסי א״ר יוחנן משום ר׳ יהודה בן בתירא שלשה יינות הן יין נסך אסור בהנאה ומטמא טומאה חמורה בכזית,

סתם

תורה אור

תהלים קטז

מכאן ואילך · נתקלקל הרבה ואין בו משום גילוי: **יין תוסס** · יין חדש מגיתו עד שהוא מחמיץ להיות יין קרי ליה תוסס: **השחלים** · קרשי״ן טרוף בכלי ושחוק ויין או מים נתונין בו: **חלא** · חומץ: **מיגרי בהו** · החומץ מתגרה ונלחם בחכן של נחשים ואין שותין בו ממש: **כותח הבבלי** · חזק הוא כחומץ כדמפרש באלו עוברין (פסחים דף מב.) דיהבו ביה טיפוסי פת ונסיובי דחלבא מסג״א בלע״ז: **ניקורי** · כמין מקום נשיכת הנחש: **טיף טיף** · כלי שתחת חבית שמקבל יין הנוטף: **טיף לבדי טיף טיף** · שמטפטף תדיר והטיפים רודפות זו את זו ותכופות והנחש שומע ובורח: **פי תאנה** · כשתולשין אותה נעשה לה פה קצר במקום עוקצה: **שוקע** · לפי שחזק הוא וכבד ושוקע בתוך המשקה לקרקעיתו של כלי: **מפעפע** · בינתיים: **זיסריס** · ארס שלו: **לא ישתה עשירי** · שהארס שוקע למטה וישתהו וימות: **אבטיח** · מלפפון מלון בלע״ז וגסה היא וכשפותחין אותה לאכול קצת ועומדת מגולה אוכל נתח ממנה והיא רכה והארס שוקע בה הלכך שמעינן מרב ספרא מובא ראשון לא ישתה שמא נחש זקן שתה שם וצף הארס למעלה, אמצעיים שמא נחש בינוני היה ומפעפע, שתו תשעה לא ישתה עשירי שמא בחור היה: **לא ישפכם** · שמא יעבור אדם יחף ויעמוד הארס בין קשרי אצבעותיו וכיון שנכנס מעט ונוקב בבשר שוב אין לו רפואה: **ולא ירבץ** · להשכיב את האפר ואבק שלא יעלה: **סירטא** · סדק שהארס מתעכב שם ואינו טפל מהר ונוקב הבשר: **היינו ת״ק** · דהא פנים יד ורגל יש שם פתחים וסדקים כמו בין אצבע לאצבע ובתוך הכף יש סדקים והאוזן והשפתים: **רומני דאפי** · פומל״א של פנים אשר אצל העין ואין שם סדק ולאחרים שרי: **בשונרא** · דלא מזיק ליה ארס דשונרא אכיל ליה לחויא כדאמרינן בערבי פסחים (פסחים דף קיב:): **יין נסך** · שנתנסך לעבודת כוכבים: **טומאה חמורה** · משא, ואהל כמת, איתקש תקרובת עבודת כוכבים למת:

סתם

השחלים אין בהם משום גילוי · פ״ה קרשי״ן בלע״ז טרוף בכלי ושחוק ויין או מים נתונים בו וקשיא דבסוף נדרים (דף נה:) (א) דמשמע דיש בהם משום גילוי גבי ההוא טלא הוו תחלי א״ל לא תיסל מינייהו דטעמינהו חויא ואין לפרש שחלים דהכא היינו מאכל של גריסין כי ההיא דפ״ב (לקמן לח.) דקאמר וכן היו בלפורי עושין טהגים חומץ לתוך הגריסין וקורין אותו שחלים דהתם אינו קרוי שחלים עד לאחר נתינת החומץ והכא מיירי קודם נתינת החומץ כדאמרינן (ב)ולא אמרן אלא דלית בהו חלא וי״ל דהכא ודנדרים חדא הוא ודאי לפעמים במקרה טועמים נחש כי ההוא עובדא דהתם ולכך נהגו בהן בני גולה איסור* :

פי תאנה אין בו משום גילוי · והא דאמרינן בפ״ק דחולין (דף ט.) (ג)ראה צפור מנקר בתאנה חוששין שמא במקום נקב נקר ואסור שאני התם דאיכא ריעותא דניקורא:

לא בהמתו ולא בהמת חבירו · אין לדקדק השתא בהמתו אמרת בהמת חבירו מיבעיא דהו ולא זו אף זו קתני ודרך התנא לשנות יחד:

ומטמא טומאה חמורה בכזית · ואפי׳ ב״ה דבעו רביעית פרק המוציא יין (שבת דף עז. ושם) גבי נבלות דקא אמר אף כשטמאו ב״ה לא טמאו אלא ברביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית הכא מודו דסגי בכזית דהואיל ונאסר מטעם תקרובת מטמא בכזית כמו זבח:

ומטמא טומאת משקין ברביעית · פירש לטמא אוכלין ומשקין כתורת משקין טמאין שנטמאו בארץ שאינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין ושיעור (ד)קבעו טומאה ברביעית לגו ככל טומאת משקין עכ״ל הקונ׳ משמע מתוך לשונו שאין לסתם יינם טומאה אא״כ קבל טומאה ממקום אחר וקשה דמה חידוש הוא זה לשנות כאן טומאה מן הארץ וכי גרע משאר משקין ומיהא איכא לשנויי א)דאשמעינן דמשום חומרייהו לא מקבלי טומאה בפחות מרביעית ועוד קשיא דמשמע דבשאר משקין בעינן רביעית לקבל טומאה ואדרבה בשאר משקין לא בעינן רביעית כדאמרינן בפ״ק דפסחים (יז:) משקה בית מטבחיא דקא אמרו אלא ברביעית דחזו להטביל מחטין וצינורות אבל בפחות מרביעית טמאים ואפילו לטמא אחרי׳ לא בעו רביעית כדמשמע נמי התם (דף יז. ושם) גבי לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה דמוקי לה באיכא משקין בהדי בשר דמטמא בשר מחמת משקין ומסתמא בלוגין מים הנשארים על הבשר לאחר הדחה אין בהם רביעית וכן משמע בברכות פרק אלו דברים (דף נב.) דקאמר שמא יחזרו מים שאחורי הכוס ויטמאו את הידים והתם דרבנן לא הוו רביעית ואף לטמא כלים שמשקה מטמא כלים דרבנן לא בעי רביעית כדתנן בפ״ג דטהרות (משנה ג) גוש של זיתים פי׳ והוא טמא שנפל לתנור והוסק כביצה מכוון טהור פי׳ התנור טהור(ה) משילתה טיפה ראשונה נתמעט האוכל מכביצה ואין הטיפה יכולה עוד לקבל טומאה מן הגוש דאין אוכל מטמא בפחות מכביצה ומן הגוש לא קבל התנור טומאה דאין הגוש מטמא כלי ומחמת הטיפה שנטמאת עם הגוש אין לטמאותו ואפי׳ למ״ד בפרק כל שעה (פסחים לג:) משקין מבלע בליעי וכשנטמא הגוש נטמא הטיפה דטומאה להיכן הלכה מ״מ כיון שקיבלתה בעודה אוכל שהיתה בלועה בגוש לא חמירא כמשקה לטמא התנור יותר מכביצה טמא פי׳ התנור טמא דטיפה ראשונה שילתה קבלה טומאה מן הגוש שיש בו כביצה וחזרה וטמאה את התנור אלמא לא בעינן רביעית נראה לפרש דהך טומאה דסתם יינם גזרו(ו) ואף בלא מגע ערן ולא החמירו לגזור טומאה בפחות מרביעית כי הני משקין דפרק דם הנדה (נדה דף נה:) דמעת עיניו ודם מגפתו וחלב שבאשה(ז) מטמאין טומאת משקין ברביעית מדרבנן כדאיתא פרק כיסוי הדם (חולין דף פז:) וקרא׳ דמייתי פרק דם הנדה אסמכתא נינהו וא״ת למה הוצרכו לגזור טומאה על סתם יינם תיפוק ליה משום מגע עובד כוכבי׳ שגזרו עליהם שיהו כזבים לכל דבריהם וי״ל דאיצטריך למיסר (ח)פחות מבן תשע דליתא הך גזירה כדאמרינן לקמן בפירקין (דף מ. ע״ש) וא״ת הך רביעית דסתם יינם ורביעית דמשקה זב דפרק דם הנדה אמאי לא חשיב להו בנזיר פרק ג׳ מינים (דף לח.) גבי עשר רביעית הן וליכא למימר דלהכי לא חשיב ליה משום דליתנהו אלא דרבנן דקא חשיב נמי פסול גויה דרבנן וי״ל דכל עניני טומאת משקין ברביעית הם בכלל פסול גויה:

המפקיד

עג א ב ג ד מיי׳ פי״א מהלכות רוצח הלכה ח סמג עשין עט טור י״ד סימן קטז:

עד ה ו מיי׳ שם פי״ב הלכה ג סמג שם טור י״ד שם:

רש״א יומי אין בו משום יין נסך משום גילוי חיישינן

עה ז ח מיי׳ שם פי״א הלכה יד סמג שם טור י״ד שם:

עו ט י מיי׳ שם הלכה טו סמג שם טור שם:

[וע״ע תוספות שבת קי. ד״ה וליתי]

[פסחים לט:]

עז כ מיי׳ פי״א מהל׳ מאכלות אסורות הל׳ א סמג לאוין קמח טור ש״ע י״ד סי׳ קכג סע״א:

עח ל מיי׳ פ״ז מהל׳ אבות הטומאה ה״ח:

סנהדרין ע. [תענית ל. תוספ׳ תרומות פ״ז]

[גר׳ רי״ף מיטפטף]

נ״ל טיף טיף רש״א

שבת עז:

[שנתגלתה. יעב״ץ]

ב״ק קטו: [תוספ׳ תרומות פ״ז]

רבינו חננאל

מכאן ואילך חומץ מיפתקא הוא אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך ונהרדעי אמרי אפילו מיכן ואילך משום יין נסך אין בו משום גילוי יש בו דמקרי ושתי: ת״ר יין תוסס פי׳ חדש אין בו משום גילוי וכמה תסיסתו ג׳ ימים. שחלים דלית בהו חלא אין בהן משום גילוי ובני גולה נהגו בהן איסור ואי אית בהן חלא מיגרי בהו. וכן כותח הבבלי אין בו משום גילוי ובני גולה נהגו בו איסור ואי אית ביה ניקורי חיישינן. מטפטף דעביד טיף טיף להדי טיף טיף אין בו משום גילוי. פי תאנה לחה שיש בה לחלוחית אין בו משום גילוי דתניא ר׳ אליעזר אומר אוכל אדם ענבים ותאנים בלילה ואינו חושש שנאמר שומר פתאים ה׳: אמר רב ספרא ג׳ מיני ארס הן של נחש בחור שוקע ואם נתגלתה חבית אף על פי ששתו ממנה ט׳ ולא מתו לא ישתה עשירי מעשה היה ולא מת אלא האחרון וכן באבטיח שנתגלה אכלו ממנה עשרה ולא מת אלא האחרון א״ר ירמיה זהו ארס שוקע של נחש בינוני מפעפע של זקן צף ואע״ג דבכל זמן שמזקינין מוסיפין כח וזהריה מיקלש קליש: ת״ר מים שנתגלו הרי זה לא ישפכם לרה״ר ולא ירבץ מהן הבית ולא יגבל בהן טיט ולא ישקה מהן בהמה ולא ירחץ מהן פניו ידיו ורגליו אחרים אומרים מקום שיש בו סירטא א)ביניהן גב היד וגב הרגל ורומני דאפא: א״ר יוחנן משום רבי יהודה בן בתירא שלשה יינות הן יין שראוהו כי ניסך ממנו אסור בהנאה ומטמא טומאה חמורה

א) נראה דחסר כאן וצ״ע מקום שיש בו סירטא אסור אין סירטא מותר ואיכא ביניהן גב היד וכו׳.

הגהות הב״ח (א) תוס׳ ד״ה השחלים וכו׳ דבסוף נדרים משמע כצ״ל ואות ד׳ נמחק: (ב) בא״ד ולא אמרן אלא. נ״ב עיין בפרק שמונה שרצים דף קי ע״ש בתוס׳ בד״ה וליתי: (ג) ד״ה פי וכו׳ ראה צפור. נ״ב נראה דהכא דראה צפור דוקא כניקור שבליתא שבה מכוסה אבל פי תאנה במקום עוקצה בליתא שבה מגולה הלכך אין בו משום גלוי: (ד) ד״ה ומטמא וכו׳ ושיעור לקבל טומאה ב (ה) בא״ד תנור משילתה: (ו) בא״ד גזרו אף כצ״ל ואות ו׳ נמחק: (ז) בא״ד וחלב שבאשה מטמאין: (ח) בא״ד למיסר בעובד כוכבים פחות מבן תשע:

הגהות מהר״ב רנשבורג א] תוס׳ ד״ה ומטמא טומאת משקין ברביעית וכו׳ דאשמעינן דמשום חומרייהו וכו׳. נ״ב עיין פי׳ הר״ש במכשירין פ״ו משנה ז׳ ח׳:

נושא/מבנה
◇ דברים שאין בהם גילוי

נושא
ג׳ מיני ארס

תת נושא
ב׳ דוגמאות של ארס שוקע

נושא
ג׳ דוגמות של איסור ביין שאצל הגוי

* הגש״ט מביא גירוס אחר

*הארה: הקו-קו מיועד להבדלים